Anul al 55-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Nr. 245 Vineri 9 Septembrie 1938
14 Pagini P IIII

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ŢARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN ŢARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. şi UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ şi UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR ŞI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Marea şi marina noastră

Legăturile noastre cu marea datează din vremuri îndepărtate. Ţara Românească, sub Mircea cel bătrân, stăpânea Dârstorul — Silistra de azi — şi „teritoriile până la marea cea mare", adică Dobrogea şi gurile Dunării. Moldova, încă dela constituirea sa ca stat independent, avea asigurată eşirea la Marea Neagră. Corăbiile moldoveneşti transportau mărfuri în comptuarele dela Cafa şi în schelele turceşti, iar cele înarmate exercitau controlul apelor mărei Negre, infectate de piraţi, spre a asigura libertatea navigaţiunii.

In poeziile noastre populare găsim pomenite des „tărmurile" şi „schelele" Mărei Negre. In balade se amintesc luptele „depe prundul mărei" şi chiar „de pe întinsul mărei".

Sub această formă populară poetică, s'au păstrat legăturile tradiţionale ce le-am avut cu marea.

Nici chiar în vremurile de mai târziu, când Dobrogea şi gurile Dunării erau stăpânite de turci, conducătorii celor două principate române, n'au uitat importanţa covârşitoare ce o prezintă pentru aceste state, o eşire la mare, atât din punctul de vedere politic, cât şi economic.

Inainte de unirea celor două Principate, într'un „ofis" semnat de domnitorul Ştirbei, la 22 Decembrie 1855, se vorbeşte de necesitatea unei eşiri la marea Neagră. Se făcuse pe atunci şi studii pregătitoare în vederea unei legături de cale ferată între Vârciorova, Craiova, Bucureşti, Dunăre şi *„un punct ce se va găsi prin cios pe unde drumul de fer să se prelungească până la Marea Neagră"*.

După zece ani, Mihail Cogălniceanu, spunea în Cameră: *„Cheia mântuirei noastre este drumul la mare"*.

In 1867, Domnitorul Carol, abia venit în ţară, a înţeles însemnătatea ce o prezintă pentru România eşirea la marea liberă şi a propus deschiderea unui canal între lacul Cibrianu şi mare şi construirea unui port maritim.

Apoi, după ce am înfiripat marina noastră militară, înainte de anexarea Dobrogei, s'a petrecut un fapt ce merită să fie amintit, astăzi, cu prilejul serbărilor dela Constanta.

In anul 1874 cele dintâi vase de război ale României mici, în formaţiune de escadră, sub comanda căpitanului Murgescu, au vizitat porturile Sulina şi Constanţa şi au făcut exerciţii de luptă în apropierea coastelor Dobrogei.

Nu trebuie să uităm această dată istorică. Acum 64 de ani marina militară a României şi-a făcut apariţia în porturile dobrogene ca un semn prevestitor a restabilirii apropiate a dominaţiunii româneşti asupra Dobrogei şi a gurilor Dunărei.

După cum nu trebue să uităm sforţările şi sacrificiile ce le-am făcut, după anexarea Dobrogei, pentru punerea în valoare a acestei provincii ce ne-a deschis calea mântuirii spre mare, prin construirea podului de peste Dunăre şi a portului modern Constanţa, prin dezvoltarea serviciilor noastre de navigaţiune maritimă, care au asigurat pavilionului românesc locul de cinste ce i se cuvine în mările orientale; ca şi prin organizarea unei marine militare moderne.

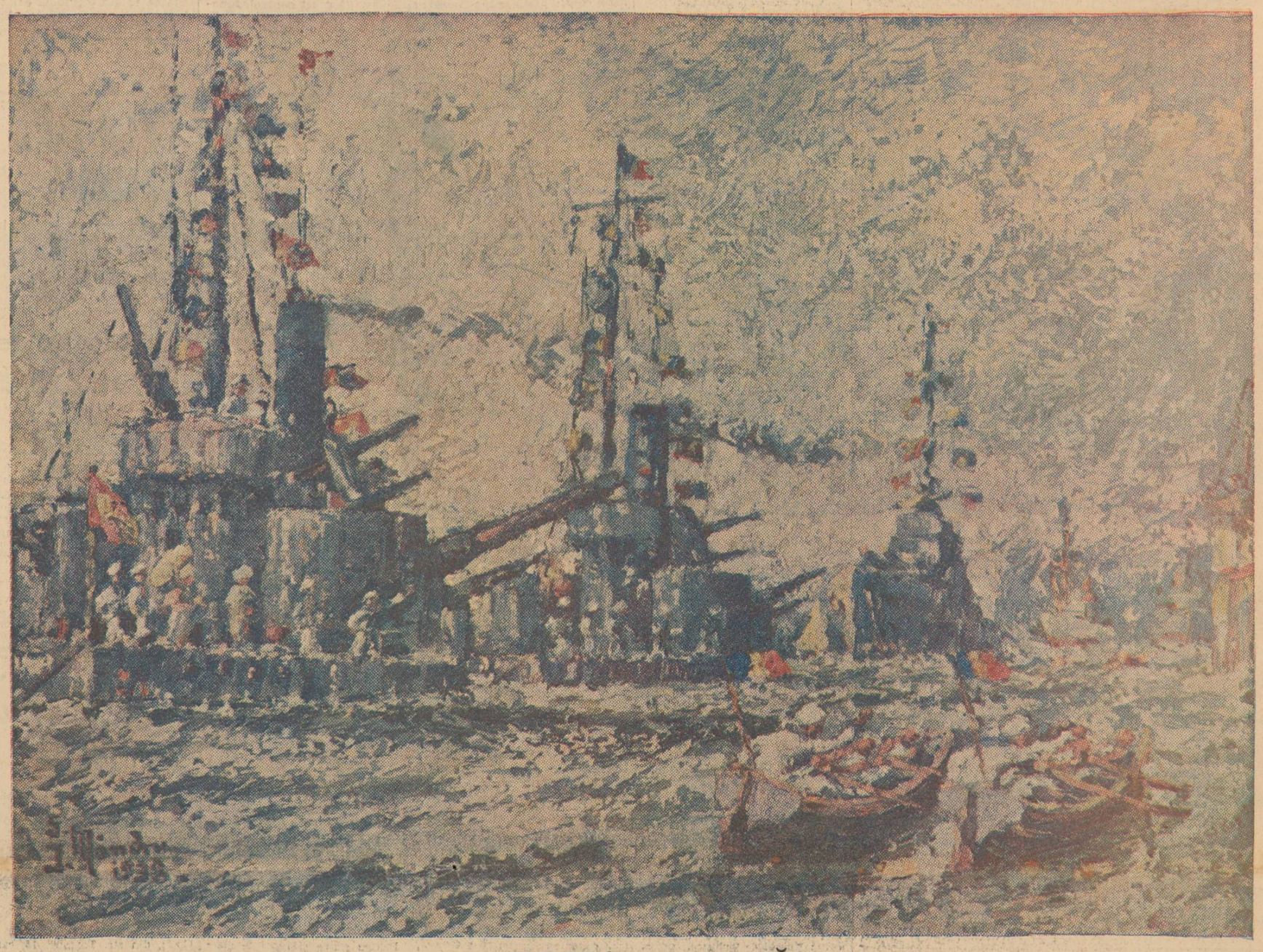

MARINA NOASTRĂ — de MĂNDRU

INVĂŢĂTORII

Am citit cu emoţie şi cu regretul de a nu le fi simţit decât de departe, doleanţele învăţătorilor noştri adunaţi în congres la Constanţa. Este în ele ceva din brizele melancolice ale acestui Septemvrie care începe. E un accent de tristeţe care revine ca un refren în fiecare frază, un fel de dureroasă resemnare care îşi trimite ecoul până la noi şi chiamă din şirul anilor imagini duioase. Ele evocă amintirea Domnului care vorbia copilăriei noastre încinsă cu bete ca un mare avar despre aurul pământului românesc; despre vitejia unui Buze e Preda, ca un iluminat; despre datoriile de cetăţean, şi care, la nămiezi, scotea din cutia catedrei ceapa, coaja de pâine şi sarea, şi le mânca dumicându-le în gânduri, cu ochii pe harta României şi cu picioarele amortite de ger lângă soba de tuci, încălzită de noi cu rândul...

Medalionul acesta scump va rămâne pentru totdeauna colea, sub coastă, în rama brumată de nostalgii.

Mi se pare că imaginea învăţătorului de azi nu este departe de a Domnului nostru de ieri. Acelaş incorigibil idealist în acelaş cadru de mizerie cruntă. Aceleaşi şcoli căzute pe brânci, aceiaşi leafă chinuită, pentru dascălul tânăr, aceiaşi lipsă de material didactic, aceleaşi dureri sufleteşti de totdeauna, dar mereu aceeaşi foame sacră de idealism.

Până eri învăţătorul a fost prizonierul unor anumite moravuri regretabile. Târît în vălmăşagul luptelor politice fără să vrea, a fost torturat, a fost forţat să schimbe rolul de apostol cu cel de agent electoral.

Lucrurile acestea nu trebue să se mai repete.

Măsura de a smulge pe învăţător din politică pentru a-l reda şcoalei a venit, însfârşit. Trebuia să vină de mult.

Învăţătorul se întoarce, acum la catedră. Adunat de pe drumuri streine de menirea de misionar al culturii, energia şi gândurile lui revin de azi înainte întregi, fără nici o dijmă, şcoalei.

Ca olarul care modelează pe îndelete argila cu degetele, în forma voită, aşa trebue să fie dascălul: modelatorul pastei sufleteşti a neamului. Tara aşteaptă dela el mult, fiindcă este mult de construit în ordinea spirituală şi morală la noi.

Carlyle, definind profilul câtorva eroi, spune undeva despre preot că este un simptom.

(Continuare in pag. 2-a)

O PROFEŢIE

de M. MORA

In 1866, război între Prusia şi Austria. Prusia ese învingătoare. Austria este condamnată la paralizie progresivă.

In 1870, război între Prusia şi Franţa. Prusia învinge, imperiul german se întemeiază.

Sadova şi Sedan sunt cei doi poli ai triumfătoarei politici bismarckiene.

După Sadova, scriitorul Prévost-Paradol publică o carte cu răsunet internaţional: „Franţa nouă".

Nu este vorba despre altă ţară, ci despre altă situaţiune externă.

Scriitorul prevede întregirea statelor germane, — realizată după patru ani.

Dar prevede şi „anschluss"-ul.

Preocupat nu numai de viitorul mai apropiat ci şi de cel mai îndepărtat, Prévost-Paradol se întreabă: care vor fi consecinţele acestor evenimente? Isbuti-va Prusia să concentreze sub dominaţia sa „nu numai statele de la sud dar şi partea germană din Austria, astfel încât să formeze în centrul Europei un bloc german cu o populaţiune evaluată la 51 milioane?"

El se mai întreabă: în faţa unui asemenea eveniment care ar sdruncina adânc echilibrul puterilor, care va fi situaţiunea Franţei şi care va fi atitudinea ei?

O dilemă îl chinueşte ca un spectru.

Va reacţiona ea? Dacă da, şi dacă va fi învingătoare, oare principiul naţionalităţilor, care formează crezul său permanent, şi nu numai în teorie dar şi în acţiune, nu se va întoarce el contra ei, folosind în special statelor vecine, mai favorizate de comunitatea de rasă şi de limbă?

Iar dacă ea ar fi învinsă, n'ar fi această înfrângere pe cât de fatală prestigiului şi teritoriului său, pe atât de prielnică „Anschluss"-ului?

Apoi, răstoarnă problema.

(Continuare in pag. 2-a)

Nouile jertfe ale Cehoslovaciei

Situaţia internaţională a intrat cu începere de Marţi într'o fază nouă. Guvernul din Praga şi reprezentanţii partidului germanilor sudeţi au căzut de acord asupra continuărei tratativelor pe baza unor noui concesiuni din partea guvernului cehoslovac.

Intr'adevăr din telegramele primite rezultă că guvernul cehoslovac, luând din nou în considerare cele opt puncte din programul de revendicări formulat de sudeţi la Karlovyvary a acceptat pe cele mai multe din ele şi s'a stabilit tot sub diferite puncte un program nou pentru tratativele ce urmează să continue.

Pentru ca cititorii să-şi poată da seama cât de mari sunt de data aceasta concesiunile guvernului cehoslovac, vom reaminti în primul rând cele opt puncte de revendicări ale germanilor sudeţi.

1. Restabilirea egalităţii între gruparea germană şi populaţia ceho-slovacă.

2. Recunoaşterea grupării germane ca o persoană juridică, care să-şi apere situaţia de egalitate în stat.

3. Stabilirea şi recunoaşterea regiunilor locuite de germani.

4. Organizarea unei administraţii proprii în regiunile ocupate de germani şi în chestiunile publice, în ceeace priveşte interesele germanilor sudeţi.

5. Stabilirea de măsuri de apărare legale pentru germanii cari locuesc în afara regiunilor recunoscute ca germane.

6. Indepărtarea nedreptăţilor suferite de germanii sudeţi dela 1918 încoace şi acordarea de despăgubiri pentru pagubele suferite în urma acestor nedreptăţi.

7. Recunoaşterea şi punerea în aplicare a principiului: în regiuni germane, funcţionari publici germani.

8. Libertate completă de a se recunoaşte ca popor german şi de a accepta ideologia lumii germane.

Din aceste opt puncte, guvernul cehoslovac, după cum rezultă din telegramele primite, a făcut rezerve asupra celui de al 8-lea adică acela privitor la adoptarea „ideologiei lumii germane".

Aceste rezerve ale guvernului cehoslovac sunt desigur explicabile, fiindcă acceptarea punctului opt ar fi însemnat o totală abdicare de la suveranitatea naţională şi recunoaşterea dreptului pentru o parte a târei de a avea o ideologie politică contrarie celei oficiale a statului cehoslovac.

De asemenea, după cum rezultă din telegrama agenţiei cehoslovace Radio-Central, guvernul din Praga n'ar fi acceptat nici autonomia teritorială revendicată de sudeţi prin punctul 2 în care se vorbeşte de recunoaşterea grupării germane ca o persoană juridică care să-şi apere situaţia de egalitate în stat. Este evident că acceptarea acestei revendicări sucete ar fi instituit un stat în stat şi ar fi însemnat o abdicare a guvernului central dela drepturile lui constituţionale şi dela autoritatea lui, în domeniul politic intern şi extern.

In ce priveşte punctul acesta al 2-lea, o telegramă a agenţiei Havas pretinde că guvernul din Praga l-ar fi acceptat şi ar fi acordat autonomia teritorială cerută. Comunicatul oficial ce se aştepta ieri va fi adus desigur lămurirea necesară şi în această privinţă. Punctul 6 din programul sudet n'a mai fost pus în discuţie întrucât sudeţii au renunţat la el.

Hotărirea guvernului din Praga de a merge până la extrema limită a sacrificiilor se datoreşte, după cum rezultă din telegramele primite din sursă cehoslovacă, insistenţelor Marei Britanii în faţa primejdiei războiului care devenise în ultimele zile iminent. Guvernul cehoslovac, pentru a nu-şi lua el răspunderea unui cataclism mondial, a acceptat şi aceste „jertfe uriaşe".

Constatarea ce se poate face deocamdată din modul cum s'au desfăşurat negocierile — dacă se mai poate întrebuinţa acest termen — este că statul cehoslovac a fost nevoit şi sfătuit să cedeze pas cu pas în faţa intransigenţei absolute a germanilor sudeţi susţinuţi făţiş de cancelarul Hitler.

Mediaţiunea lordului Runciman n'a putut obţine nimic din partea sudeţilor sau mai bine zis din partea d-lui Hitler — a obţinut însă în schimb totul din partea guvernului din Praga. De Sâmbăta trecută, adică după întrevedea dela Berchtesgaden dintre d-nii Hitler şi Henlein, lordul Runciman şi guvernul britanic au întrebuinţat toată influenţa lor pe lângă preşedintele Republicei cehoslovace şi pe lângă guvernul din Praga pentru obţinerea de noui sacrificii.

E prea de vreme pentru a trage concluziuni. Nu se poate spune încă dacă şi cu aceste noui jertfe ale Cehoslovaciei, sudeţii — recte Germania — vor fi satisfăcuţi şi situaţia internaţională lămurită. Nu se poate tăgădui însă că Germania a obţinut un nou succes diplomatic considerabil, întrebuinţând aceaşi politică de forţă care i-a asigurat şi succesele din trecut.

Discursul pe care-l va rosti la Nuernberg d. Hitler va lămuri situaţia internaţională. Se va vedea atunci dacă Germania se consideră satisfăcută sau nu şi ce concluzii se pot trage pentru viitor.

Ori cum se vor desfăşura evenimentele, este greu de presupus că se va mai putea pretinde tot Cehoslovaciei noui sacrificii.

Cele acceptate până acum — considerabile! — în interesul păcii, în interesul atâtor popoare, dar în dauna atâtor sfinte drepturi ale ei, drepturi cucerite cu sângele fiilor ei şi consfinţite prin garanţii internaţionale precise şi categorice, constituesc desigur ultima limită până la care poate merge pe calea abnegărei un stat care nu vrea să se sinucidă.

In corpul ziarului:

Telegramele privitoare la noua fază a situaţiei internaţionale

Generalul Gh. Mărdărescu

de R. SEIŞANU

Oricât de bune calificări ar avea ofiţerul în timp de pace, atât din punctul de vedere profesional, cât şi din punctul de vedere intelectual şi moral, numai în timp de război se verifică aptitudinile sale profesionale, capacitatea sa intelectuală şi forţa sa morală. Teatrul de operaţiuni şi biurourile comandamentelor şi ale statului lor major, sunt marile probe de încercare ale valorilor militare, mai cu seamă pentru şefii marilor unităţi şi servicii, asupra cărora apasă răspunderea deciziunilor luate în ajunul şi în cursul operaţiunilor.

Multe presupuse valori militare, în timp de pace, n'au rezistat probelor la care au fost supuse în timp de război.

In toate armatele, în cursul războiului, s'au făcut schimbări în comandamente şi servicii, impuse de această verificare şi selecţionare a aptitudinilor profesionale şi a forţelor intelectuale şi morale, — după alte norme şi criterii decât cele obicinuite în vreme de pace.

Şi la noi, în timpul războiului, s'a procedat tot aşa. Printre generalii noştri, care au dovedit, în toate împrejurările, chiar cele mai critice, capacitatea şi aptitudinile lor în arta militară, precum şi simţul adânc de răspundere al acţiunilor ce au întreprins, a fost şi generalul Gh. Mărdărescu, al cărui nume va rămâne în istoria războiului pentru înfăptuirea idealului nostru naţional. Prin caracterul şi temperamentul său, cavaleresc, franc şi leal, prin cunoştinţele sale întinse, în toate domeniile artei militare; prin spiritul său clar văzător, ca şi prin autoritatea sa morală, generalul Mărdărescu a întrunit însuşirile unei personalităţi de elită şi ale unui şef. In timpul războiului, fie ca şef de stat major al unor armate, fie apoi în calitate de comandant al armatei de operaţiuni în Transilvania, el a dovedit geniul tactic; a manifestat spiritul de iniţiativă şi de rezoluţie; a infuzat celor în subordine, fluidul imperativ, atât de necesar execuţiunii ordinelor şi mai cu seamă acea încredere în forţele morale care este secretul tuturor victoriilor militare.

A mai avut şi ţăria convingerilor, după ce le trecea prin sita raţiunei şi a auto-criticei; precum şi curajul de a-şi asuma pe dea'ntregul răspunderea acţiunilor sale.

La decretarea mobilizării armatei noastre, generalul G. D. Mărdărescu a fost numit şef al statului major al armatei a III-a de sub comanda generalului Aslan. Această armată, împărţită în trei grupe (V. Oltenia; Centru, Muntenia şi E. Dobrogea de sud) cu un efectiv de 562.847, trupe de operaţiuni, a avut misiunea să apere linia Dunărei şi frontiera Dobrogei împotriva Bulgariei şi a aliaţilor săi.

După înfrângerea dela Turtucaia, producându-se criza strategică, s'a procedat la o nouă grupare de forţe şi la o schimbare în comandamentele de armată şi în serviciile lor de stat major. Generalul G. Mărdărescu a fost numit atunci şef de stat-major al armatei a II-a de sub comanda gen. Crăiniceanu, care a avut misiunea să se opună acţiunei ofensive a armatei germano-austro-ungare ce se constituise în Transilvania sub comanda generalului Falken-

(Continuare in pag. 2-a)

Aniversarea naşterii M. S. Regelui Petru al Iugoslaviei

După serviciul divin dela Patriarhie